

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 5/2005 vp

Hallituksen esitys laiksi opintotukilain muuttamisesta ja opintolainavähennyksen edellyttämiseksi muutoksiksi verolainsäädäntöön

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 22 päivänä helmikuuta 2005 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi opintotukilain muuttamisesta ja opintolainavähennyksen edellyttämiseksi muutoksiksi verolainsäädäntöön (HE 11/2005 vp).

Lakialoitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavat aloitteet:

- lakialoitteen LA 8/2005 vp laiksi opintotukilain muuttamisesta — Unto Valpas /vas ym. ja
- lakialoitteen LA 9/2005 vp laiksi opintotukilain ja tuloverolain muuttamisesta — Suvi Lindén / kok ym., jotka on lähetetty valiokuntaan 22 päivänä helmikuuta 2005.

Lausunto

Sivistysvaliokunta on pyytänyt asiasta valtiovarainvaliokunnan lausunnon (VaVL 12/2005 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Leena Koskinen, opetusministeriö
- etuuspäällikkö Paula Viljanen, Kansaneläkelaitos
- ylitarkastaja Markku Mertala, Verohallitus
- johtaja Ulla Ekberg, Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO
- rehtori Ilkka Niiniluoto, Helsingin yliopisto
- pääsihteeri Sari Loijas, Valtakunnallinen vammaisneuvosto
- puheenjohtaja Ville Komppa, Sibelius-Akatemian ylioppilaskunta SAY
- puheenjohtaja Kati Kokkonen, Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitto SAKKI ry
- sosiaalipoliittinen sihteeri Jouni Parkkonen, Suomen Ammattikorkeakouluopiskelijajyhdistysten Liitto - SAMOK ry
- puheenjohtaja Joonas Turunen, Suomen Lukiolaisten Liitto ry
- olympiakomitean opintokoordinaattori Tuuli Merikoski-Silius, Suomen Olympiakomitea
- tutkija Tarja Kallonen, Suomen Pankkiyhdistys
- hallituksen jäsen Niko Kynnäräinen ja sosiaalipoliittinen sihteeri Elina Karjalainen, Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
- puheenjohtaja Noora Ojala, Taideteollisen korkeakoulun ylioppilaskunta TOKYO.

HALLITUKSEN ESITYS JA LAKIALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opintotukilakia, tuloverolakia, verotusmenettelystä annettua lakia sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia. Ehdotuksen mukaan opintotuen riittävyys parantamiseksi ja kannustavuuden lisäämiseksi asumislisää myönnettäessä huomioon otettavien asumismenojen ja korkeakouluopiskelijoille myönnettävän opintolainan valtiontakauksen määrää korotetaan ja korkeakoulututkimuksen määräajassa suorittaneelle voidaan myöntää oikeus verosta tehtävään opintolainavähennykseen. Asumislisää myönnettäessä huomioon otettava asumismenojen enimmäismäärä ehdotetaan korotettavaksi 252 euroon. Korkeakouluopiskelijoiden opintolainan valtiontakauksen enimmäismäärä ehdotetaan korotettavaksi nykyisestä 220 eurosta 300 euroon kuukaudessa. Ulkomailla opiskelevien korkeakouluopiskelijoiden valtiontakauksen enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi 360 eurosta 440 euroon kuukaudessa.

Opintolainavähennykseen olisi oikeutettu korkeakoulututkimuksen laissa säädetyssä määräajassa suorittanut verovelvollinen. Opintolainavähennys olisi 30 prosenttia korkeakouluopintojen aikana kertyneen opintolainan 2 500 euroa ylittävästä määrästä. Vähennykselle ehdotetaan säädettäväksi enimmäismäärä, joka vastaisi tutkinnon laajuuden perusteella laskettua lainamäärää. Vähennys tehtäisiin suoraan verosta enintään tutkinnon suorittamisvuotta seuraavan

kymmenen vuoden aikana. Kansaneläkelaitos ratkaisisi verovelvollisen oikeuden opintolainavähennykseen ja vähennyksen enimmäismäärän. Vähennys toimeenpantaisiin verotuksessa verovelvollisen vuosittain maksamien opintolainan lyhennysten perusteella.

Lisäksi korkeakouluopintoihin oikeuttavaa opintotukiaikaa koskevat säännökset ehdotetaan yhtenäistettäväksi.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2005. Asumislisää myönnettäessä huomioon otettavien asumismenojen määrän korotusta sovellettaisiin kuitenkin vasta 1 päivästä marraskuuta 2005.

Lakialoitteet

Lakialoite 8/2005 vp

Rinnakkaislakialoitteessa ehdotetaan opintolainavähennyksen vaihtoehdoksi 15 prosentin taso-korotusta kaikkien opiskelijoiden opintorahaan.

Lakialoite 9/2005 vp

Rinnakkaislakialoitteessa esitetään, että opintotuen opintorahaa korotetaan vastaamaan paremmin opiskelijoiden elinkustannuksia, opintolainan valtiontakauksen määriä muutetaan ja opiskelijan vapaan tulon rajoja korotetaan kymmenellä prosentilla.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Esityksen keskeisenä tavoitteena on yhdessä yliopistolain muutoksen (HE 12/2005 vp) kanssa nopeuttaa opiskelijoiden tutkinnon suorittamista. Käytettävissä olevien voimavaro-

jen puitteissa valiokunta pitää ehdotuksia kannatettavina. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Opintotuen tason paraneminen edistää opiskelun tehostumista, jonka on tarkoitus tukea tavoitetta, että nopeutetaan nuorten siirtymistä koulutukseen ja koulutuksesta työmarkkinoille.

Seurauksena toivotaan olevan nuorten työurien piteneminen. Työllisyystavoitteiden toteutumisen tukemiseksi uusi opintotuen muoto ehdotetaan toteutettavaksi verotuen muodossa. Opintolainavähennyksen saantiperusteet on määritelty siten, että ne tukevat korkeakoulujen tutkintorakenneuudistuksen tavoitteiden toteutumista.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että opiskelijoiden tukeen tuo parannusta jo valtion kuluvan vuoden talousarvioehdotuksen hyväksymisen yhteydessä tehty asumislisää koskeva ratkaisu. Tämän johdosta opintotukilain 14 a §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että asumislisää myönnettäessä asumismenojen enimmäismäärä korotetaan 214 eurosta 252 euroon.

Hallituksen esitykseen sisältyy uutena tukimuotona opintolainavähennys. Suoraan verosta tehtävällä opintolainavähennyksellä on tavoitteena lisätä opintotuen kannustavuutta ja saada opiskelijat siten siirtymään työelämään nykyistä nopeammin. Opintolainojen merkitys opintotuen osana on vähentynyt ja opintolainojen määrä on tasaisesti pienentynyt vuodesta 1992 lähtien. Opintolainavähennyksen arvioidaan lisäävän opintolainojen ottamista.

Valiokunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan lausuntoon siinä, että opiskelijan näkökulmasta ehdotus parantaa opiskelijan asemaa nykyisestä. Lisäksi muissa esillä olevissa vaihtoehtoissa on ilmennyt omat ongelmansa, eikä opintotuen merkittävään korotukseen toisaalta ole mahdollisuutta. Valiokunta katsoo, että mahdollista kielteistä asennetta lainamuotoista tukea kohtaan voidaan vähentää eri toimenpitein. Opiskelijoiden asemaan ja luottamukseen opintojen sujumisesta suunnitelmien mukaan voidaan vaikuttaa muun muassa riittävällä ja tehokkaalla tiedottamisella sekä opintojen ohjauksella. Tehokkaalla tiedottamisella niin opiskelijoille kuin opiskelijajärjestöille opintolainavähennyksen käytöstä voidaan asenteita muuttaa myönteisemmiksi kohti esimerkiksi muissa Pohjoismaissa käyttökelpoisiksi osoittautuneita lainapohjaisia ratkaisuja. Valiokunta yhtyy valtiovarainvaliokunnan näkemykseen myös siinä, että opiskelijat todennäköisesti omaksuvat uuden tukimuo-

don reunaehdot alun käynnistymisvaiheen jälkeen nopeasti.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että lainamuutoksen vaikutuksia toimeentulotuen myöntämiseen seurataan mahdollisen opintolainan lisääntymisen johdosta ja että perheellisten osalta toimeentulotuen saantimahdollisuuksia ei nykyisestäään heikennetä. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa lausumaa (*Valiokunnan lausumaehdotus 1*).

Valiokunta ehdottaa lausumaa opintotuen kehittämisestä jatkossa (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*).

Yksityiskohtaiset perustelut

1. lakiehdotus

7 §. Valiokunta ehdottaa 2 momentin säännöstä selkiytettäväksi tulkinnanvaraisuuden välttämiseksi. Valiokunta on lisännyt momenttiin virkkeen, jonka tarkoituksena on ilmaista täsmällisesti, miten ylempää korkeakoulututkintoa suorittamaan valitun opiskelijan opintotuen enimmäisaika määräytyy.

Ehdotetussa 2 momentissa on erillissääntö ylempää ammattikorkeakoulututkintoa varten. Valiokunta pitää tällaista erillissääntöä tarpeettomana. Hallituksen esittämässä muodossa säännös on lisäksi epäselvä. Valiokunta katsoo, että kun ylempään ammattikorkeakoulututkintoon järjestämistavoista ja sen suorittajien opintotuen käytöstä saadaan enemmän tietoa, tutkinnon opintotukeen oikeuttavasta enimmäisajasta voidaan tarvittaessa säätää erikseen. Samoin valiokunta ehdottaa ns. erillisiä maisteriohjelmiä koskevan sääntelyn poistamista tarpeettomana, koska samaan päädytään jo momentin toisessa lauseessa olevan laskentasäännön perusteella.

4. lakiehdotus

Kansaneläkelaitoksen tietojensaantioikeudesta verohallinnolta on ehdotettu säädettäväksi opintotukilain 41 b §:n 8 kohdassa. Säännös on täysin yhteneväinen esitykseen liittyvän neljännen

lakiehdotuksen kanssa. Lakiehdotuksessa ehdotetaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettuun lakiin lisättäväksi uusi 20 a §. Tämä lisäys on tarpeeton, joten valiokunta ehdottaa 4. lakiehdotusta hylättäväksi.

Lakialoitteet

Valiokunta ehdottaa lakiehdotusten hyväksymistä hallituksen esityksen pohjalta, joten se ehdottaa lakialoitteiden hylkäämistä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta ehdottaa,

että 2. ja 3. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

että 4. lakiehdotus hylätään,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena päiksi 7 § muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus),

että lakialoitteet LA 8/2005 vp ja LA 9/2005 vp hylätään ja

että hyväksytään kaksi lausumaa (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotus

7 §

Opintotukeen oikeuttava aika

(1 mom. kuten HE)

Korkeakouluopiskelua varten opintotukea voi saada enintään 70 kuukaudeksi. Yhden korkeakoulututkinnon suorittamista varten tukeen oikeuttava aika määräytyy kyseisen tutkinnon yliopistolain tai ammattikorkeakoululain nojalla säädetyn laajuuden perusteella siten, että tukeen oikeuttava aika on enintään yhdeksän kuukautta tutkinnon laajuuden mukaista lukuvuotta kohti lisättyinä kymmenellä kuukaudella. Täydet lukuvuodet ylittävältä puolelta lukuvuodelta tukeen oikeuttava aika on kuitenkin viisi kuukautta. *Jos opiskelijalla on opiskeluoikeus alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoon, tukeen oikeuttava aika määräytyy edellä säädetyllä tavalla näiden tutkintojen yhteenlasketun laajuuden perusteella.* Sellaisessa ylempässä korkeakoulututkinnossa, jonka pääaine tai aineryhmä, johon pääaine kuuluu, on Aasian ja Afrikan kielet ja kulttuurit, tukeen oikeuttava aika on kuitenkin enintään 64 kuukautta.

(3—6 mom. kuten HE)

Valiokunnan lausumaehdotus

1. *Eduskunta edellyttää toimeentulotuen saamisen perusteita muutettavaksi siten, että opintolainan lisäys ei heikennä toimeentulon saamisen edellytyksiä perheellisillä.*
2. *Eduskunta edellyttää, että suomalaista hyvää rakenteeltaan oikeansuuntaista opintotukijärjestelmää kehitetään opintorahapainotteisena ja vastaisuudessa-kin ohjataan varoja opintorahan ja opiskelijoiden asumislisän korottamiseen.*

Helsingissä 20 päivänä toukokuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kaarina Dromberg /kok	Mikaela Nylander /r
vpj.	Säde Tahvanainen /sd	Kirsi Ojansuu /vihr
jäs.	Esko Ahonen /kesk	Ilkka Taipale /sd (osittain)
	Hanna-Leena Hemming /kok	Marja Tiura /kok
	Tuomo Hänninen /kesk	Jutta Urpilainen /sd
	Tatja Karvonen /kesk	Raija Vahasalo /kok
	Rauno Kettunen /kesk	Unto Valpas /vas
	Minna Lintonen /sd	vjäs. Maija Rask /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marjo Hakkila.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Kokoomuksen esitys toimivaksi ja kannustavaksi opintotukimalliksi on kuvattu hallituksen esityksen yhteydessä käsitellyssä edustaja Suvi Lindénin lakialoitteessa (LA 9/2005 vp). Lakialoitteessa esitetään opintotuen opintorahan korottamista vastaamaan paremmin opiskelijoiden elinkustannuksia ja opiskelijan vapaan tulon rajojen korottamista kymmenellä prosentilla. Lakialoitteessa oleva asumislisän vuokraton korotus 252 euroon sisältyy myös hallituksen esitykseen. Opintotuen yhteenlaskettu taso nostettaisiin enimmillään 750 euroon kuussa. Tältä osin esitys poikkeaa hallituksen linjasta kehittää opintotukea lainapainotteiseksi ilman, että opintorahaan osoitetaan mitään uusia resursseja.

Kokoomuksen mielestä opintotukijärjestelmää on uudistettava sellaiseksi, että se mahdollistaa täysipäiväisen opiskelun ja siten vauhdittaa valmistumista. Tämä tarkoittaa koulutuspoliittisten keinojen lisäksi panostuksia opiskelijan hyvinvointiin ja toimeentuloon. Kokoomuksen esityksessä opintojen alkuvaihetta tuettaisiin nykyistä selkeästi korkeammalla opintorahan määrällä. Opiskelun loppuvaiheessa, ensimmäisen 30 opintotukikuukauden jälkeen, opintolainan osuus opintotuesta olisi suurempi. Opintotuen tulo rajojen korottaminen antaisi opiskelijalle mahdollisuuden myös hankkia tarvittaessa lisätuloja.

Opiskelevat vanhemmat kokevat ongelmallisenä opintojen edistymisen seurantarajat. Mikäli opiskelija nostaa minimivanhempainpäivärahan lisäksi opintorahaa, hänen tulee kyetä suorittamaan opintonsa yleisten opintojen edistymisen mukaisesti. Tällä hetkellä raja on 2,7 opintoviikkoa nostettua opintotukikuukautta kohden. Tämä raja on koettu yleensä suhteettoman korkeaksi, koska vanhempainlomalla oleva opiskelija kohtaa yllättäviäkin esteitä (lapsi sairas yms.), eikä siten kykene aina välttämättä suorittamaan riittävää opintoviikkomäärää tukikuukautta kohden. Tulisi selvittää, olisiko perustel-

tua nostaa opiskelevan vanhemman tulorajaa hieman muita korkeammaksi, koska perheen toimeentulosta vastaaminen vaatii suurempia tuloja.

Kokoomuksen malliin sisältyy hallituksen esitystä muistuttava opintolainavähennys, joka myönnettäisiin jokaiselle korkeakoulututkinnon suorittaneelle kymmenen vuoden ajan valmistumisajankohdasta siten, että opiskelija voisi vähentää 50 prosenttia lyhennyksen määrästä suoraan verosta. Vähennyksen enimmäismäärä on korkeampi kuin hallituksen esityksessä, joten kannustava vaikutus opintolainan ottamiseen on suurempi. Tätä näkemystä tukivat myös asian tuntijakuulemisissa esitetyt mielipiteet.

Hallituksen esittämä opintolainavähennysmalli on myös hyvin monimutkainen mm. omavastuuosuuden vuoksi. Samoin vähennysoikeuden riippuminen valmistumisesta määräajassa on opiskelijan kannalta ongelma, sillä valmistumisen aikataulu todennäköisesti selviää opiskelijalle vasta selvästi lainanottoajankohdan jälkeen. Verovähennysoikeus toteutuisi vasta useita vuosia, jopa yli 10 vuotta, opintojen aloittamisen jälkeen. Tällöin mahdollisten opiskeluaikaa tai lainan määrään liittyvien ongelmakohdienten selvittäminen jälkikäteen on huomattavan vaikeaa. Mielestämme vähennyksen saantiin liittyvien ehtojen tulisikin olla niin selkeitä, että opiskelija tietää lainanottohetkellä, miten hänen kannattaa toimia ja mitä häneltä edellytetään. Tämä ei ole tilanne hallituksen esityksen osalta. Valtiovarainvaliokunta totesi lausunnossaan, että epävarmuus etuuden saannista ja määrästä voivat muodostaa esteen tukimuodon hyödyntämiselle.

Helsingin yliopiston rehtorin lausunnossa todetaan, että nykyisin opintotukiviranomaisten on virheettömästi hallittava normaalin ratkaisutoiminnan lisäksi 15 erilaista tarkistuslistakäytäntöä, perintäkirjejärjestelmä, suostumus-, oikaisu- ja poistojärjestelmä, sekä kolme tulonvalvontajärjestelmää, kaksi aikuisopintorahan tu-

lonvalvontajärjestelmää, kaksi opintojen edistymisen seurantajärjestelmää, korkotukilainaseurannan järjestelmä, ulkomaalaisten opiskelijoiden tuen myöntöjärjestelmä ja muutoksenhakujärjestelmä. Lakiuudistus ei puutu lainkaan nykyiseen byrokratiaviidaksoon, vaan se kohtuutoman lyhyellä toimeenpanoajalla lisää hallinnon työmäärää, monimutkaisuutta ja raskautta.

Kela on todennut lausunnossaan, että opintolainavähennysmenettelystä tiedottaminen asiakkaille ennakkoon tai jälkikäteen tulee olemaan ongelmallista asian vaikeaselkoisuuden vuoksi.

Hallituksen esittämä vähennysmalli johtaa liialliseen hallinnon paisumiseen ja hallinnollisten kustannusten kasvuun, mitä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Tutkintokohtainen enimmäismäärä ja sen seuranta tekevät järjestelmästä paitsi opiskelijan näkökulmasta epäselvän ja epävarman, myös hallinnon näkökulmasta mutkikkaan ja raskaan. Jos veroetuuden saamisen ehdot ja etuuden määrä sen sijaan säädettäisiin mahdollisimman selkeiksi ja läpinäkyviksi, mukaan ei tarvittaisi Kansaneläkelaitoksen hallintoa, vaan verottaja voisi tehdä vähennyksen suoraan saatuaan oppilaitoksesta tiedon opiskelijan valmistumisesta ja pankista tiedon opintolainojen lyhennyksistä.

Hallituksen esittämä malli opintolainavähennyksestä on epätasa-arvoinen, monimutkainen ja

byrokraattinen eikä tule lisäämään opintolainan houkuttelevuutta. Samaa mieltä olivat lukuisat asiantuntijat. Kokoomuksen lakialoitteessa opiskelijalta ei vaadita verovähennyksen saamiseen valmistumista määräajassa, vaan tutkintotodistus riittää. Näin vältetään järjestelmän tulokinnanvaraisuus ja epävarmuus opiskelijan näkökulmasta. Lainavähennyksen voi siten tehdä verottaja saatuaan oppilaitoksesta tiedon valmistumisesta ja pankilta ilmoituksen lainan takaisinmaksusuorituksesta. Kelalla ei ole lainkaan roolia kokoomuksen lainavähennysmallin toteuttamisessa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset 1. ja 2. hyväksytään muutettuina lakialoitteen LA 9/2005 vp mukaisesti (Vastalauseen muutosehdotukset),

että valiokunnan mietintöön sisältyvät 3. ja 4. lakiehdotus hylätään ja

että hyväksytään vastalauseen mukainen lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus).

Vastalauseen muutosehdotukset

1.

Laki

opintotukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 3 §:n 4 kohta, 5 a §:n 1 momentti, 7 ja 7 a §, 9 a §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti, 14 a §, 16 §:n 1 momentti, 17 §:n 1 momentti, 41 b §:n 5 ja 7 kohta, 41 c ja 41 d §, 43 §:n 2 momentti sekä 47 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 4) kohta laissa 1427/2001, 5 a §:n 1 momentti, 9 a §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti, 16 §:n 1 momentti ja 17 §:n 1 momentti laissa 345/2004, 7 § laeissa 49/1997, 636/1998 ja 41/2000 sekä mainitussa laissa 345/2004, 7 a § mainitussa laissa 49/1997, 14 a § laissa

734/2001 ja mainitussa laissa 345/2004, 41 b §:n 5 ja 7 kohta ja 41 c § laissa 691/2002 sekä 41 d § ja 43 §:n 2 momentti laissa 204/2003, sekä

lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 345/2004 ja 1427/2001, uusi 3 momentti, lakiin uusi 16 c (*poist.*) § sekä 41 b §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 691/2002, uusi 8 kohta seuraavasti:

2, 3, 5 a, 7, 7 a ja 9 a § (Kuten SiVM)	16 d—f § (<i>Poist.</i>)
2 luku	17 § (<i>Uusi</i>) (Kuten LA 9/2005 vp)
Opintotukietuudet	
11 § (<i>Uusi</i>) (Kuten LA 9/2005 vp)	41 b § (Kuten SiVM)
14 a § (Kuten SiVM)	41 c § <i>Opintotukilautakuntien tiedonsaantioikeus</i> (1 mom. <i>poist.</i>) (2 ja 3 mom. kuten SiVM)
16 § (Kuten LA 9/2005 vp)	
16 c § (Kuten SiVM)	41 d, 43 ja 47 § (Kuten SiVM) <hr/> Voimaantulosäännös (Kuten SiVM)

2.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 58 §:n 1 momentin 2 kohta, 105 § ja 132 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 58 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1126/1996, 105 § laissa 896/2001 ja 132 §:n 2 momentti laissa 772/2004, sekä
lisätään lakiin uusi 127 d ja 127 e § seuraavasti:

58 ja 105 §
(Kuten SiVM)

Vastalause 1

SiVM 5/2005 vp — HE 11/2005 vp

Verosta tehtävät vähennykset

127 d ja 127 e §
(Kuten LA 9/2005 vp)

132 §
(Kuten SiVM)

Voimaantulosäännös
(Kuten SiVM)

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että selvitetään, olisiko perusteltua nostaa opiskelevan vanhemman tulorajaa hieman muita korkeammaksi, koska perheen toimeentulosta vastaaminen vaatii suurempia tuloja.

Helsingissä 20 päivänä toukokuuta 2005

Kaarina Dromberg /kok
Hanna-Leena Hemming /kok

Marja Tiura /kok
Raija Vahasalo /kok

VASTALAUSE 2

Perustelut

Hallituksen esitys ja sen pohjalta rakennettu valiokunnan mietintö merkitsee yhdeltä pieneltä osalta opintotuen tason parantamista. Asumislisää korotetaan hiukan ja tältä osin esitys on myönteinen. Asumislisää myönnettäessä huomioon otettavan asumismenojen enimmäismäärän esitys korottaa 252 euroon nykyisestä 171,55 euron tasosta. Korkeakouluopiskelijoiden opintolainan valtiontakauksen enimmäismäärä korotetaan nykyisestä 220 eurosta 300 euroon kuukaudessa. Ulkomailla opiskelevien korkeakouluopiskelijoiden valtiontakauksen enimmäismäärää korotetaan 360 eurosta 440 euroon kuukaudessa.

Valitettavasti hallitus esittää samalla suomalaisen opintorahapainotteisen opintotukijärjestelmän alasajoa tavalla, joka suosii varakkaita opiskelijoita ja opiskelijoita, joiden tulevaisuuden työura on paremmin palkattu. Samalla veroetu jää saamatta niiltä opiskelijoilta, joiden mahdollisuudet itsestään riippumattomista syistä suoriutua nykyisiä — sinänsä kireitä — tutkintoaikoja lyhyemmässä ajassa ei käytännössä ole mahdollista. Opiskelijoiden itsensä ottamien lainojen osuuden kasvattaminen opintotuessa heikentää opiskelijoiden opintososiaalista asemaa ja eriarvoistaa opiskelijoita.

Hallituksen arvio opintotukijärjestelmän kannustinvaikutuksista nykytilanteessa on virheellinen. Hallitus jättää huomiotta nykyisten opintoaikojen pituuteen todellisuudessa vaikuttavat tekijät, joita ovat opintotuen alhaisuudesta johtuvat työssäkäyntijaksot opiskeluaikana, asepalveluksen suorittamiseen kulutettu aika ja työelämän muutoksesta johtuvan työkokemuksen hankkimispakko.

Valiokunnan hyväksymässä muodossa ehdotetaan, että korkeakoulututkinnon määräajassa suorittaneelle voidaan myöntää oikeus verosta tehtävään opintolainavähennykseen. Tältä osin esitys merkitsee kustannusten siirtoa opiskelijoille ja opintotuen alasajoa. Tämä on selvä kiel-

teinen käänne suomalaisessa hyvinvointivaltioajattelussa ja saattaa merkitä suuntaa kohti opintorahajärjestelmän romuttamista. Valtiontaloudellisista syistä lainaosuutta on aina helpompi nostaa kuin opintorahaa ja opiskelijoiden asuimistukea.

Kokoomuksen lakialoitteessa esitetään niin ikään lainapainotteiseen opintotukeen siirtymistä. Oleellista tässä esityksessä on, että ensimmäisen 30 opintokuukauden aikana opintolainaa olisi 50 euroa kuukaudessa hallituksen esitystä suurempi.

Tämä on kokoomuksen vastaus kysymykseen, miten mahdollistaa päätoiminen opiskelu. Opintolainaa saisi myös hallituksen esitystä hövelimmin — aikarajoista piittaamatta. Kokoomuksen analyysi tilanteesta kilpailee samassa sarjassa kuin hallituksenkin.

Meidän vastauksemme samaan kysymykseen on:

- Nostetaan opintorahaa nyt välittömästi 1.8.2005 15 prosentilla, jotta vuoden 1995 jälkeen tekemättä jääneet korotukset tulisivat kurotuksi umpeen, jolloin muualla kuin vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle korkeakoulussa opintoraha olisi 297,86 euroa (nykyinen 259,01 euroa) ja muussa oppilaitoksessa 245,64 euroa (nykyinen 213,60 euroa), kun opiskelija on täyttänyt 18 vuotta tai on avioliitossa taikka on elatusvelvollinen.
- Tehdään hallituksen esittämät asumislisän korotukset.
- Tehdään opiskelijoiden asumislisästä ympärivuotinen.
- Poistetaan toisen asteen opiskelijoiden opintorahan sidonnaisuus vanhempien tuloista.
- Rakennetaan johdonmukaisesti opintorahaan ja asumislisään tukeutuvaa opintotukijärjestelmää Suomeen eikä anneta uusliberalismille periksi.

11 §:n 1 ja 3 mom. *Opintorahan määrä.* Esitin hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä tekemäni lakialoitteeseen (LA 8/2005 vp) viitaten opintorahaa korotettavaksi 15 prosentilla nykyisestä. Ehdottamani korotus voitaisiin toteuttaa 1.8.2005 lukien. Lisäksi esitin vastaavan muutoksen pykälän 3 momenttiin, joka koskee mahdollisuutta saada opintorahaan korotusta.

Vuonna 2003 opintorahan saajien määräksi arvioidaan 249 800, joista korkeakouluopiskelijoita 148 300 ja muita opiskelijoita 101 500. Tällä hetkellä opintorahan suuruus on koulutusasteesta, iästä ja asumismuodosta riippuen 21,86—259,01 euroa kuukaudessa. Nykyisellään opintoraha ei vastaa elinkustannusten tasoa eikä näin ollen mahdollista opiskelijoiden keskittymistä kokopäivätoimisesti päätehtäväänsä eli opiskeluun. Opintorahan taso on vuodesta 1995 jäänyt noin 15 prosenttia jälkeen yleisestä kustannusten noususta.

Opintorahan tason jälkeenjääneisyys asettaa opiskelijat keskenään epätasa-arvoiseen asemaan, kun opiskelijan elintaso on aiempaa voimakkaammin riippuvainen vanhempien varallisuudesta, opiskelijan työsaantimahdollisuuksista sekä opintopaikkakunnan hintatasosta. Opintorahan jälkeenjääneisyys onkin tärkeimpiä syitä opiskeluaikojen pitkittymiseen, kun opiskelijoiden on käytävä ansiotyössä opiskelujensa ohessa.

Hallituksen elinikäisen työuran pidentämiseen tähtäävän työvoima- ja koulutuspoliittisen linjauksen toteuttamiseksi hallitus esittää opintolainan verovähennysjärjestelmän käyttöönottamista ja opintotuen opintolainapainotteisuuden lisäämistä. Opintoaikojen lyhentäminen on sinänsä tavoitteena hyväksyttävä, mutta siihen vaikuttavat oleellisesti opintososiaalisten olosuhteiden lisäksi muun muassa yliopistojen ja toisen asteen oppilaitosten opetuksen järjestäminen, se, kuinka paljon opinto-ohjaukseen ja opetuksen resursseihin panostetaan, sekä se, miten laajasti tulevien ikäluokkien edellytetään osallistuvan varusmiespalvelukseen.

Vasemmistoliiton mielestä hallituksen valitsema opintolainapainotteisuuden korostaminen on väärä ja sosiaalisesti epäoikeudenmukainen

keino vaikuttaa opintoaikojen pituuteen, eikä opintolainapainotteisuus tai siihen liittyvä verosubventio mielestämme poista opiskeluaikaisista köyhyyttä.

Nyt hallituksen linjaukset eivät tuo ratkaisua näihin tutkimuksessa esille nousseisiin opiskelijoiden arjen ongelmiin eivätkä lisää opiskelijoiden hyvinvointia. Päinvastoin opintolainavähennyksen käyttöönotto lisää opiskelun pakkothahtisuutta, koska veroedun saaminen on kytetty nykyistä kokonaisopintotukiaikaa lyhyempään aikaan. Suomen ylioppilaskuntien liiton mukaan opiskelijat, joiden opintojen eteneminen on hidasta itsestä riippumattomista syistä, kokevat tällaisen järjestelmän luotaantyöntäväksi ja erittäin hankalaksi. Tällaiseen tilanteeseen joutuvan ei kannata yrittää valmistua opintolainavähennykseen oikeuttavassa määräajassa, kun lopulliseen opintolainavähennykseen ei kuitenkaan lueta kaikkia opiskeluun käytettyjä tuki- eli lainakuukausia.

Opintolainapainotteinen opintotukijärjestelmä on sivistyksellisten perusoikeuksien suojan näkökulmasta ongelmallinen. Opiskelijoiden opintososiaalisen tilanteen kurjistamisen sijasta opintorahaa tulisi korottaa nykyisestä ja erityisesti korkeakouluissa opinto-ohjausta ja loppuopintojen ohjausta kehittää opintoaikojen lyhentämiseksi.

Perustuslain sivistyksellisiä perusoikeuksia takaavan säännöksen mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä (PL 16 §:n 2 mom.).

Säännöksen tulkinnassa keinoina, joilla julkinen valta turvaa tosiasiallisen yhdenvertaisuuden ylempään opetukseen, oikeuskirjallisuudessa mainitaan opetuksen ja siihen liittyvien palvelujen maksuttomuus sekä järjestelyt, jotka alentavat välillisiä opiskelukustannuksia (ruokailu- ja asumismenot), ja opintotukijärjestelmä. Perusoikeusuudistuksen yhteydessä sivistysvaliokunta lausui käsityksensä, että opiskelijoiden toimeentuloturva tulee kehittää vastaamaan

muuta perusturva (SiVL 2/1994 vp). Tähän linjaukseen nähden hallituksen esitys opintolainavähennyksestä on täysin toiseen suuntaan kulkeva uudistus.

Lainapainotteinen opintotuki kohtelee eri oppiaineita ja ammattialoja opiskelevia eri tavalla. Opiskelijoiden omat arviot tulevasta opintolainan takaisinmaksukyvyystään säätelevät sitä, kuinka herkästi opintolainaa voidaan käyttää opintojen rahoittamiseen. Ne opiskelijat, jotka uskovat työllistyvänsä akateemisiin matalapalkka-ammattiteihin, eivät voi lainoittaa omia opintojaan samalla tavalla kuin ne opiskelijat, joiden tuleva ammatti asettuu palkkahaitarin yläpäähän.

Siirtyminen lainapainotteiseen opintotukijärjestelmään ei myöskään kohtelee neutraalilla tavalla eri sosiaalisista ryhmistä tulevia opiskelijoita. Ylimmän sosiaaliryhmän ja ylemmän keskiluokan suunnasta tuleville opiskelijoille opintolainaa ei muodostu samalla tavalla sosiaalisesti riskiksi kuin muista väestöryhmistä tuleville opiskelijoille. Sosiaaliset verkostot ovat oleellinen tekijä tulevassa työllistymisessä ja opintovelkojen takaisinmaksussa.

Sosiaalisesti epätasa-arvoistavan luonteensa lisäksi ongelmana lainaosuuden kasvattamisessa on se, miten valmistuneet kykenevät laina- taakkaansa lyhentämään. Useilla julkisen sektorin matalapalkkaisilla aloilla pätevyysvaatimukset ja pätevyuden antavan koulutuksen kesto ovat samat kuin korkeamminkin palkatuilla aloilla, eli opintojen pituus ja opintojen suorittamisen vaatima lainamäärä eivät ole suoraan verrannollisia tulevaan ansiotasoon. Jos pääosa opintotuesta on jatkossa lainaperusteista, motivaatio kouluttautua näille matalapalkka-aloille laskee entisestään.

Sen sijaan opintorahapainotteista tukijärjestelmää vahvistamalla taataan se, että useimmilla opiskelijoilla on tasa-arvoinen taloudellinen mahdollisuus keskittyä kokopäiväisesti opiskelemaan ja siten kartuttaa suomalaista tieto- ja taitopääomaa.

14 §. Asumislisä. Esitin valiokunnan mietintöön lisättäväksi tekemäni lakialoitteeseen (LA

8/2005 vp) viitaten opintotuen asumislisän sääntämistä ympärivuotisesti maksettavaksi, jolloin asumislisää saisi myös kesäkuukausilta. Mielestäni opintorahan ja asumislisän taso on nykyisin riittämätön, ja opintotukea on syytä kehittää ja korottaa eri tavoin.

Lainapainotteisen opintotuen sijasta esitin eräänä osaparannuksena opintotuen asumislisän sääntämistä ympärivuotiseksi siten, että opiskelijalla olisi mahdollisuus saada opintotukea myös lomakaudella, mikäli hänen tulonsa eivät ylitä opintotukilain 17 §:ssä säädettyä määrää.

Asumislisän puuttuminen kesäkuukausilta aiheuttaa opiskelijoille usein ylimääräisiä toimeentulo-ongelmia, koska esim. yleistä asumistukea ei myönnetä niin lyhyeksi ajaksi. Opiskelijat ovat usein joutuneet hakemaan toimeentulotukea kesäkuukausiksi.

Asumislisän ympärivuotisuus kohentaisi etenkin niiden opiskelijoiden asemaa, jotka opiskelevat myös kesäkuukausina tai jotka eivät onnistu saamaan kesätyötä. Opiskelija-asuntojen tyhjäkäyttö vähenisi. Muutos vähentäisi myös kuntien toimeentulotukimenoja.

19 §:n 1 momentin muuttaminen sekä 2 ja 3 momentin kumoaminen. Ehdotin tekemäni lakialoitteeseen (LA 8/2005 vp) viitaten valiokunnan mietintöön lisättäväksi, että alle 20-vuotiaiden, perheettömien toisen asteen opiskelijoiden opintotuen määrä irrotettaisiin heidän vanhempiensa tuloista. Samaan asiaan kiinnitti huomiota myös eduskunnan valtiovarainvaliokunta talousarviomietinnössään kuluvaan vuotta koskien (VaVM 41/2004 vp).

Muutoksen toteuttamiseksi ehdotin lisättäväksi opintotukilain 19 §:n 1 momenttiin, jossa luetellaan opiskelijaryhmittäin ne tuen saajat, joiden tuki ei ole sidoksissa vanhempien tuloihin, toisella asteella opiskelevien sekä aikuisopintorahaan oikeutettujen opintotuki.

Lisäksi ehdotin opintotukilain 19 §:n 2 ja 3 momentin kumoamista tämän muutoksen aikaansaamiseksi.

Järjestelmä nykyisellään pakottaa opiskelijat palkkatyöhön opintojen aikana ja hidastaa ennen kaikkea vähävaraisten perheiden lasten

opintoja, koska tulorajat on asetettu hyvin alas ja järjestelmä on tämän vuoksi syrjivä.

Voimassa olevan opintotukilain mukaan vanhempien tulot otetaan huomioon toisella asteella opiskelevilla perheettömillä alle 20-vuotiailla. Asumislisää myönnettäessä vanhempien tulot vaikuttavat vain alle 18-vuotiailla, kun hakija opiskelee muussa kuin korkeakoulussa ja on naimaton ja lapseton. Opintorahan määrää voidaan myös korottaa, jos vanhemmat ovat pieni-

tuloisia. Vanhempien tuloja ei oteta huomioon, jos opiskelija on avioliitossa tai elatusvelvollinen.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi 1. lakiehdotus seuraavasti:

1.

Laki

opintotukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 19 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 19 §:n 2 momentti laissa 1427/2001 ja 19 §:n 3 momentti laissa 743/2001, muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 3 §:n 4 kohta, 5 a §:n 1 momentti, 7 ja 7 a §, 9 a §:n 1 momentti, 11 §:n 1 ja 3 momentti, 14 a §, 16 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 momentti, 41 b §:n 5 ja 7 kohta, 41 c ja 41 d §, 43 §:n 2 momentti sekä 47 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 4) kohta laissa 1427/2001, 5 a §:n 1 momentti, 9 a §:n 1 momentti ja 16 §:n 1 momentti laissa 345/2004, 7 § laeissa 49/1997, 636/1998 ja 41/2000 sekä mainitussa laissa 345/2004, 7 a § mainitussa laissa 49/1997, 14 a § laissa 734/2001 ja mainitussa laissa 345/2004, 19 §:n 1 momentti laissa 345/2004, 41 b §:n 5 ja 7 kohta ja 41 c § laissa 691/2002 sekä 41 d § ja 43 §:n 2 momentti laissa 204/2003, sekä

lisätään 2 ja 14 §:ään, sellaisena kuin ne ovat mainituissa laeissa 345/2004 ja 1427/2001, uusi 3 momentti, lakiin uusi 16 c—16 f § sekä 41 b §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 691/2002, uusi 8 kohta seuraavasti:

2, 3, 5 a, 7, 7 a ja 9 a §
(Kuten SiVM)

2 luku

Opintotukietuudet

11 § (Uusi)
(Kuten LA 8/2005 vp)

14 § (Uusi)

maksaa myös oppilaitoksen lomakuukausilta siten kuin asianomainen ministeriö tarkemmin määrää. (Uusi 4 mom.)

14 a, 16 ja 16 c—f §
(Kuten SiVM)

19 § (Uusi)
(Kuten LA 8/2005 vp)

41 b—d, 43 ja 47 §
(Kuten SiVM)

— — — — —
Sen estämättä, mitä 7 c §:ssä säädetään lukuvuoden tukikuukausista, asumislisä voidaan

Voimaantulosäännös
(Kuten SiVM)

Helsingissä 20 päivänä toukokuuta 2005

Unto Valpas /vas

VASTALAUSE 3

Hallituksen ehdottamalla asumislisän vuokrakaton ja opintolainan valtiontakauksen korotuksilla ja opintojen suorittamisaikaan sidotulla verovähennysmallilla tähdätään kokopäiväisen opiskelun mahdollistamiseen ja opintoaikojen lyhentämiseen. Hallituksen tavoitteet ovat sinänsä kannatettavia, on hyvä että opiskelijoille halutaan turvata mahdollisuus keskittyä opintoihin ja suorittaa opinnot ilman taloudellisiin syihin liittyvää viivästystä.

Opintolainan verovähennysmalli on kuitenkin valitettavasti varsin epäonnistunut esitys. Valmistumisaikaan sidottu verovähennys on epäreilu tukimuoto, joka auttaa ennen muuta hyvin pärjääviä ja nopeasti valmistuvia opiskelijoita. Tämän vuoksi on myös kyseenalaista, kuinka paljon ehdotettu malli lyhentäisi valmistumisaikoja tulevaisuudessa. Mallin epäreilua korostaa se, että eri aloilla valmistumisajat ovat hyvin erilaisia. Verovähennysmalli saattaa siis johtaa siihen, että ne, jotka jo nyt valmistuvat nopeasti, saavat ylimääräisen lisäedun. On hyvä, että hallituksen esityksessä on pyritty ottamaan huomioon erilaiset elämäntilanteet. On kuitenkin ilmeistä, että lasten saaminen tai sairastaminen voi monissa tilanteissa pidentää opintojen suorittamisaikaa enemmän kuin minkä sairausloma tai vanhempainloma kestää.

Verovähennysmallin epäreilua voitaisiin lievittää, jos yllä mainittuihin seikkoihin haluttaisiin kiinnittää huomiota ja muokata esitystä. Sekä eri alojen erilaisuuden vuoksi että erilaisen elämäntilanteiden huomioimiseksi olisi tarpeellista luopua verovähennyksen sidoksesta opiskeluaikaan ja verovähennys pitäisi myöntää kaikille valmistuneille. Tällöin myös pidempään opiskelleilla olisi kannustin suorittaa opinnot loppuun. Tämä lisäisi myös opiskelijan varmuutta siitä, että hän todella tulee vuosien päästä saamaan verovähennyksen hyväkseen. Mikäli opiskelija luottaisi siihen, että hänen täytyy maksaa vain osa lainastaan takaisin valmistumi-

sen jälkeen, hänellä olisi hallituksen esitystä suurempi kannustin ottaa opintolainaa.

Vaikka verovähennysmalliin liittyviä epäreiluuskysymyksiä ei näkisi periaatteellisina ongelmina, esitys on ratkaisuiltaan heikko. Opintotukijärjestelmä on jo nyt opiskelijan näkökulmasta verrattain monimutkainen ja edellyttää erilaisista laskemista. Esityksen järjestelmälle luomaa lisärasitusta korostaa erityisesti se, että vähennykseen oikeuttava enimmäislainamäärä on tutkintokohtainen eivätkä pääomitetut korot kuulu vähennyksen piiriin. Verovähennyksen piiriin kuuluvan opintolainan osan laskeminen yhdessä jo aiemmin olemassa olevien tutumpien elementtien kanssa on opiskelijalle vaativa tehtävä, ja monissa tapauksissa verovähennykseen tulee liittymään epäselvyyksiä ja virheellisiä käsityksiä. Järjestelmän vaikean ymmärrettävyyden epäillään myös vähentävän lainanoton houkuttavuutta, joka ei parhaimmillaankaan ole kovin hyvä.

Kokonaisuutena arvioiden järjestelmä on monimutkainen ja työläs, ja sen toteuttaminen vaatii huomattavaa lisätyötä Kelalta, verohallinnolta ja pankeilta. Ei voida pitää järkevänä, että jo nyt vaikeasti hallinnoitavia järjestelmiä hankaloitetaan entisestään, kun suunnan pitäisi olla kohti selkeämpää ja yksiselitteisempää sosiaaliturvaa ja verotusta. Etenkin verojärjestelmän osalta ehdotus suuntautuu hallinnon nykyisiä strategisia tavoitteita vastaan. Yleinen suuntaus on nimenomaan pois päin tällaisista tapauskohtaista tutkintaa ja päätöksentekoa edellyttävistä erityisvähennyksistä.

Järjestelmän monimutkaistamista voidaan tuskin pitää tarkoituksenmukaisena, etenkin kun esityksen tavoitteiden täytyminen vaikuttaa vähintäänkin epävarmalta. Järjestelmän kustannustehtomuus on todellinen ongelma, jota ei pitäisi jättää huomiotta. Koska ehdotuksen keskeinen sisältö on antaa stipendin kaltainen bonus nopeille valmistujille, tehokkaampi ratkaisu olisi suoraan antaa opintolainan lyhentämiseen

käytettävä stipendi valmistumisen jälkeen. Tämä olisi myös siinä mielessä perustellumpi ratkaisu, että yleensä ihmisten aikapreferenssit painottuvat nykyhetkeen ja lähitulevaisuuteen, eikä jopa vuosikymmenen kuluttua saatava veroetu oletettavasti toimi tehokkaana kannustimena haluttuun suuntaan. Etuus, jonka saa suoraan tai lähes välittömästi, on kannustavampi kuin tulevaisuudessa saatava etu, etenkin kun sen saamiseen liittyy epävarmuustekijöitä. Valmistumiseen kuluva aika on jokaiselle yksittäiselle opiskelijalle kuitenkin sellainen asia, jonka arvioiminen on mahdollista vasta vuoden tai useampia lainanoton jälkeen.

Täysipäiväisen opiskelun pitää olla mahdollista jokaiselle taustasta riippumatta. Tämän vuoksi on erittäin kannatettavaa, että hallitus nyt

ehdottaa opintotuen asumislisän korottamista. Asumislisän korotus on hyvä ensiaskelellä, jonka päässä opintotuki on tasapainoinen sosiaaliturvan muoto, jonka turvin on mahdollista hankkia korkea koulutustaso, vaikka taloudelliset lähtökohdat olisivat heikot. Seuraavan opintotuen kehittämistoimenpiteen pitäisikin kohdistua opintorahaan, joka tarvitsee yleistä tasokorotusta.

Edellä olevan perusteella katson, että valiokunnan olisi tullut mietinnössään ehdottaa, että lakiehdotukset hylätään lukuun ottamatta opintotuen asumislisän määrää koskevaa 1. lakiesityksen 14 a §:ää ja että valtioneuvostoa olisi kehoitettu uudelleen valmistelemaan opiskelijoiden opintososiaalisen aseman parantamiseen tähtäviä toimia.

Helsingissä 20 päivänä toukokuuta 2005

Kirsi Ojansuu /vihr